

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

**Гуманітарний факультет
Кафедра українознавства, культури та документознавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Освітній рівень	Перший (бакалавр)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	10	Природничі науки
спеціальність	103	Науки про Землю
Освітня програма	Геологія нафти і газу	
Обсяг дисципліни	3 кредитів (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (16 академічних годин), практичні (16 академічних годин)	
Форма контролю	екзамен	

Викладач: Гула Р.В., професор кафедри УКД, д.і.н. проф.

(понад 140 публікацій наукового і науково-методичного характеру, з поміж яких, 5 статей у виданнях Scopus, WoS, 12 навчальних посібників, 8 монографій).

Мета навчальної дисципліни: набуття студентами знань про філософію як інтегральний феномен інтелектуальної культури на історичному та особистісному рівнях та формування загальних компетентностей, таких як: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства; здатність працювати в команді; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Завдання навчальної дисципліни: Основними завданнями вивчення дисципліни є вироблення у студентів умінь абстрактного та критичного мислення, філософського аналізу, роботи з текстом, веденню філософських та наукових дискусій, тощо.

Передумови для вивчення дисципліни: Вивчення дисципліни базується на шкільних курсах дисциплін «Історія України», «Всесвітня історія», «Людина і світ», «Культурознавство» та ін.

Програмні результати навчання

- знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації
- уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.
- уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

У результаті вивчення навчальної дисципліни: студент повинен знати:

- специфіку та межі філософського знання (принцип «Docta ignorantia»);
- відмінності між історичним та вічним вимірами філософування (принцип «Philosophia perennis»);

- відмінності філософського знання від міфології, релігії, науки, мистецтва, кон'юнктурних міркувань політичної ідеології, буденних міркувань т.зв. «здорового глузду»;
- історичні типи філософування, філософські напрями та школи, видатних мислителів;
- хронологічні межі, топологію та особливості історико-філософських періодів;
- особливості формулювання т. зв. «великих питань» філософії;
- концептуальні особливості постановки питань та відповідей на «великі філософські питання» найбільш помітних мислителів;

студент повинен вміти:

- відрізнити філософію від міфології, релігії, науки, мистецтва, кон'юнктурних міркувань політичної ідеології, буденних міркувань «здорового глузду»;
- розрізнити історичні контексти філософування, філософські школи та напрями;
- вести філософську дискусію;
- обґрунтовувати та аргументовано захищати власну позицію;
- узагальнювати, переводячи факти досвіду у теоретичну площину;
- застосовувати отримані теоретичні знання у розв'язанні практичних завдань;
- знаходити шляхи до діалогу як засобу вирішення професійних, соціальних і етичних проблем досягнення консенсусу.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	E	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен, виконання завдань на практичних заняттях.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	У тому числі					
л		п	лаб	Інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Філософські проблеми сучасності													
Вступ	0,5	0,5											
Тема 1 Філософія як специфічний тип знання.	9,5	1,5	2			6	5						5

Тема 2. Проблеми онтології, їх значення для теорії та практики.	10	2	2			6	5					5
Тема 3. Пізнання як відображення оточуючої дійсності.	10	2	2			6	5					5
Тема 4. Концепції розвитку. Діалектика як наукова система.	10	2	2			6	5					5
Разом за змістовим модулем 1	40	8	8			24	45					45
Змістовий модуль 2. Основи соціальної філософії												
Тема 5. Проблема людини у філософії, її значення для теорії і практики навчання та виховання.	12	2	2			8	5					5
Тема 6. Суспільство: основи філософського аналізу.	12	2	2			8	5					5
Тема 7. Філософія релігії. Актуальні проблеми релігієзнавства.	14	2	2			10	5					5
Тема 8. Етика і естетика	12	2	2			8	5					5
Разом за змістовим модулем 2	50	8	8			34	45					45
Усього годин	90	16	16			58	90					90

Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу здійснюється під час проведення практичних занять шляхом усного опитування й оцінювання знань студентів із певної теми змістового модуля, у вигляді письмового експрес-контролю наприкінці семінарського заняття, а також може здійснюватися шляхом оцінювання виконання студентами самостійної роботи. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті.

Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування) наприкінці змістового модуля за рахунок аудиторних занять. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового екзамену та охоплює всі теми курсу, винесені на лекції та практичні заняття. Семестровий контроль студентів регламентується «Правилами модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни», які затверджуються рішенням кафедри.

Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів.
3. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт.
4. Матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань.
5. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.
6. Опорний конспект лекцій.

Рекомендована література

Базова

1. Філософія. Курс лекцій для студентів усіх напрямків підготовки усіх форм навчання. – Полтава, 2012.
2. Рассел Р. Історія західної філософії. – Переклад з англійської Ю. Лісняка та П. Тарашука. – К.: Основи, 1995. – 759 с.
3. Дюпре Б. Філософія: 50 ідей, о которых нужно знать / Бен Дюпре; пер. с англ. М. Александровой. – М.: Фантом Пресс, 2014. – 208 с.
4. Philosophy: the basic reading / Ed. by Nigel Warburton; [2nd ed.]. London, N.Y.: Routledge, 2005. 571 pp.
5. Warburton, Nigel. Philosophy: the basics / Nigel Warburton; [5th ed.]. London, N.Y.: Routledge, 2013. 182 pp.

Допоміжна

1. Гільдебранд Д. фон. Що таке філософія? / Пер. з англ. Ю. Підлісний. – Львів: Колесо, 2008. – 244 с. – С. 20-32.
2. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олександр Борисович Киричок. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010.
3. Кривуля О.М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010.
4. Мондін, Баттіста. Підручники систематичної філософії: Том 3. Онтологія і метафізика / Баттіста Мондін; пер. з італ. Б.Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2010. – 284 с.
5. Мондін, Баттіста. Підручники систематичної філософії: Том 4. Філософія релігії і теодіцея / Баттіста Мондін; пер. з італ. Б.Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2012. – 208 с.
6. Татаркевич В. Історія філософії. В трьох томах (Переклад з польської А. Шкраб'юка). Т. 3: Філософія ХІХ століття і новітня. – Львів: Свічадо, 1999. – 568 с. – С. 5-222.
7. Філософія: Навчальний посібник / І.Ф.Надольний, В.П.Андрущенко, І.В.Бойченко, В.Л.Розумний та ін. За ред. І.Ф.Надольного – К.: Вікар, 1997 – С. 5 – 30.
8. Чернишов В.В. Філософія і здоровий глузд / В. В. Чернишов // Грані. – 2016. – № 138. – С. 38-44. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2016_138_8
9. Штайн Е. Вступ до філософії (Впровадження: Значення і структура твору «Вступу до філософії» Едит Штайн. Клавдія Марієць Вульф) / Пер. з нім. Ілони Терзової. – Жовква: Місіонер, 2011. – 248 с. – С. 5-19.
10. Янарас Х. Нерозривна філософія: нариси вступу до філософії / Христос Янарас; переклад з новогрец. А. Чердаклі та Н. Клименко. – К.: Основи, 2000.
11. Бохенский И.М. Современная европейская философия / Сокр. пер. с англ. В.В. Мшвениерадзе, М.К. Мамардашвили. – М.: Изд-во иностранной лит-ры, 1959. – 288 с.
12. Делёз Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? / Пер. с фр. и послесл. С.Н. Зенкина— М.: Институт экспериментальной социологии, Спб.: Алетейя, 1998. – 288 с.
13. Лоу С. Философский тренинг / Стивен Лоу; пер. с англ. А.Л. Никифорова. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 352 [2] с.
14. Лоу С. Философские истории / Стивен Лоу; пер. с англ. А.Л. Никифорова. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 280 [2] с.
15. Мамардашвили М.К. Философские чтения. – СПб.: Азбука-классика, 2002. – 832 с.
16. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Т. 1-4 / Дарио Антисери, Джованни Реале; в переводе и под редакцией С. А. Мальцевой. – СПб.: Пневма, 1997. – 880 с.
17. Audi, Robert. “Philosophy: A Brief Guide for Undergraduates” / Robert Audi et al. In Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association 56 (2) (1982): i–xviii.
18. Barnett, Dan. Philosophy: the power of ideas / Dan Barnett, Brooke Noel Moor, Kenneth Brooder; [7th ed.]. McGraw-Hill Higher Education, 2008. 122 pp.

19. Craig, Edward. *Philosophy: a very short introduction* / Edward Craig. Oxford: Oxford UP, 2002. 132 pp.
20. Dupré, Ben. *50 philosophy ideas you really need to know* / Ben Dupré; [ed. by Keith Mansfield]. London: Quercus Publishing, 2007. 208 pp.
21. Law, Stephen. *The Philosophy files.* / Stephen Law. London: Orion Children's Books (an Imprint of The Orion Publishing Group Ltd), 2002. 224 pp.
22. Law, Stephen. *The Philosophy Gym.* / Stephen Law. London: Headline Book Publishing, 2003.
23. Nigel, Thomas. *What does it all mean? A very short introduction to philosophy* / Thomas Nigel. N.Y.: Oxford UP, 1987. 101 pp.
24. Russell, Bertrand. "Philosophy for laymen" / Bertrand Russell. In *Unpopular essays*. London: George Allen and Unwin; N.Y.: Simon and Schuster, 1950. P. 21-33.
25. Russell, Bertrand. *The problems of philosophy* / Bertrand Russell. N.Y.: Henry Holt & Co.; London: Williams and Norgate, 1912. 255 pp. Repr. New York and Oxford: Oxford University Press, 1997.